

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๔

วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ศาลจังหวัดชลบุรีส่งคำร้องของ นายโยชิมิ ทานากะ จำเลยในคดีอาญา ซึ่งร้องว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ศาลจังหวัดชลบุรียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ระหว่างการพิจารณาคดีอาญาดำที่ ๖๖๓/๒๕๓๕, ๑๑๐๕/๒๕๓๕ และ ๑๒๒๗/๒๕๓๕ ของศาลจังหวัดชลบุรี ซึ่งพนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี เป็นโจทก์ ฟ้องจำเลย ๖ คน โดยมี นายโยชิมิ ทานากะ เป็นจำเลยที่ ๓ ในข้อหาร่วมกันมีไว้เพื่อนำออกใช้ ซึ่งชนบัตร์ัฐบาลต่างประเทศปลอมอันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินผู้อื่น นายโยชิมิ ทานากะ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรีว่า นายโยชิมิ ทานากะ ถูกตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้า ด้วยเหล็กที่มีขนาดหนักมากในขณะที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ ตลอดเวลา ๒๕ ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณ ๒ ปีเศษแล้ว ได้รับความทรมานอย่างแสนสาหัส ร่างกายทรุดโทรม เจ็บป่วยอยู่ตลอดเวลา ทั้งๆ ที่ศาลยังมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า นายโยชิมิ ทานากะ มีความผิดตามฟ้อง จึงไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และมาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” แม้นายโยชิมิ ทานากะ จะเป็นคนต่างชาติ แต่ตามรัฐธรรมนูญ นายโยชิมิ ทานากะ ย่อมจะต้องได้รับการปฏิบัติเสมอกันตามกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และมาตรา ๓๓ ยังบัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

เมื่อนายโยชิมิ ทานากะ เป็นจำเลยในคดีซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล กฎหมายให้สันนิษฐานว่านายโยชิมิ ทานากะ ไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อนายโยชิมิ ทานากะ เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ นายโยชิมิ ทานากะ ถูกคุมขังโดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถที่จะหลบหนีอย่างแน่นอน และนายโยชิมิ ทานากะ ก็ไม่เคยคิดที่จะหลบหนีแต่ประการใด คงปฏิบัติตัวตามระเบียบอย่างเคร่งครัด จึงขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีได้มีคำสั่งให้ยกเลิกการตีโซ่ตรวนกับนายโยชิมิ ทานากะ

ศาลจังหวัดชลบุรีได้ทำการไต่สวนตามคำร้องของ นายโยชิมิ ทานากะ แล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่ามีการตีโซ่ตรวนนายโยชิมิ ทานากะ จำเลย ซึ่งถูกคุมขังในเรือนจำกลางชลบุรีตลอด ๒๔ ชั่วโมงจริง จึงมีคำสั่งว่า เป็นเรื่องร้องว่าบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ไม่ใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันจะใช้บังคับแก่คดีที่จำเลยต้องหาขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลจังหวัดชลบุรีจึงไม่จำเป็นต้องรอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราว ให้ส่งคำร้องของ นายโยชิมิ ทานากะ พร้อมเอกสารไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

กรมราชทัณฑ์มีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เหตุที่เรือนจำกลางชลบุรีใช้เครื่องพันธนาการนายโยชิมิ ทานากะ เพราะสถานีตำรวจภูธรตำบลพัทธสีมาหนังสือขอความร่วมมือในการป้องกันการหลบหนี เพราะนายโยชิมิ ทานากะ เป็นผู้ร้ายสำคัญของประเทศญี่ปุ่น และสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี มีหนังสือแจ้งอายัดตัวด้วย

พิเคราะห์แล้ว ศาลจังหวัดชลบุรียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การที่นายโยชิมิ ทานากะ จำเลยที่ ๓ ในคดีอาญาของศาลจังหวัดชลบุรี ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางชลบุรี ถูกตีโซ่ตรวนตลอด ๒๔ ชั่วโมง มาเป็นเวลา ๒ ปีเศษแล้วนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

มาตรา ๒๖๔ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

เห็นได้ว่าตามมาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่ศาลอื่นส่งมาให้วินิจฉัยนั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ

๑. เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี
๒. ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖

และ

๓. ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

ซึ่งคดีนี้ ศาลจังหวัดชลบุรีเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามข้อที่ ๒ และข้อที่ ๓ แล้ว คือ ศาลจังหวัดชลบุรีเห็นว่า การที่นายโยชิมิ ทานากะ ถูกตีตราตลอด ๒๔ ชั่วโมง ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ และกฎกระทรวงมหาดไทยนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน แต่กรณีนี้จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อที่ ๑ หรือไม่นั้น หลักเกณฑ์ข้อที่ ๑ ของมาตรา ๒๖๔ จะต้องเป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดีด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ นายโยชิมิ ทานากะ ถูกฟ้องข้อหาร่วมกันมิไว้เพื่อใช้ซึ่งชนบัตร์รัฐบาลต่างประเทศปลอม และร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์สินผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒, ๘๓, ๕๑, ๒๔๐, ๒๔๕, ๒๔๖, ๓๕๑ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดชลบุรีจะนำมาใช้บังคับแก่คดีนี้ คือ ประมวลกฎหมายอาญา ไม่ใช่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์หรือกฎกระทรวงมหาดไทย และศาลจังหวัดชลบุรีรับว่าศาลจังหวัดชลบุรีไม่ได้ใช้บทบัญญัติในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์บังคับแก่คดีที่นายโยชิมิ ทานากะ ถูกฟ้องที่ศาลจังหวัดชลบุรี เมื่อนายโยชิมิ ทานากะ มิได้อ้างว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตราใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่อ้างว่ากฎ ระเบียบของกรมราชทัณฑ์ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เช่นนี้ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อที่ ๑ เมื่อคำร้องที่ศาลจังหวัดชลบุรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้

การที่นายโยชิมิ ทานากะ อ้างว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรี ตีโซ่ตรวนที่ข้อมือนายโยชิมิ ทานากะ โดยอาศัยกฎกระทรวงมหาดไทย นั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” เท่ากับนายโยชิมิ ทานากะ อ้างว่ากฎ ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยซึ่งออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ และการกระทำของบุคคล (เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรี) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรณีดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ประกอบด้วยมาตรา ๑๕๘ ที่จะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากขณะเกิดเหตุยังไม่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง หรือ

ศาลปกครองยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมจะเป็นผู้วินิจฉัย เพราะ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยเรื่องนี้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ควรรับคดีนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยสมควรยกคำร้อง แต่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีจำนวน ๑๓ คน มีมติด้วยคะแนนเสียง ๖ ต่อ ๕ งดออกเสียง ๑ คน และไม่ได้เข้าร่วมลงมติ ๑ คน โดยเสียงข้างมาก ให้รับคดีนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป โดยข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อย

ต่อมาศาลจังหวัดชลบุรีพิพากษายกฟ้องนายโยชิมิ ทานากะ และกรมราชทัณฑ์ได้ย้ายนายโยชิมิ ทานากะ มาควบคุมที่เรือนจำกลางคลองเปรมโดยมิได้ใช้เครื่องพันธนาการแล้ว และได้มีหนังสือลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ แจ้งมายังศาลรัฐธรรมนูญว่า ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ผ ๔/๒๕๕๓ ให้ขังนายโยชิมิ ทานากะ ไว้ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งตัวข้ามแดนไปดำเนินคดีที่ประเทศญี่ปุ่น ตามคำร้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติญี่ปุ่น ในความผิดเกี่ยวกับการจี้เครื่องบินของสายการบินญี่ปุ่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อจราจลที่ NAKANOSAKANE และความผิดเกี่ยวกับการโจมตีสถานีตำรวจ MOTOFUJI ซึ่งความผิดดังกล่าวยังไม่หมดอายุความตามกฎหมายประเทศญี่ปุ่น และปัจจุบันนายโยชิมิ ทานากะ ได้ถูกส่งตัวไปประเทศญี่ปุ่นแล้ว

นายโยชิมิ ทานากะ ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดชลบุรี ว่าถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางชลบุรี ตีโซ่ตรวนที่ข้อเท้าตลอด ๒๔ ชั่วโมง มาเป็นเวลา ๒ ปีเศษแล้ว ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลจังหวัดชลบุรีสั่งให้ยกเลิกการตีโซ่ตรวน เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ในปัจจุบันนายโยชิมิ ทานากะ มิได้ถูกตีโซ่ตรวนแล้ว และมีได้อยู่ในความควบคุมของกรมราชทัณฑ์ และมีได้อยู่ในประเทศไทย จึงไม่มีความจำเป็นที่จะพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องของนายโยชิมิ ทานากะ อีกต่อไป

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงให้ยกคำร้อง

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ